

«Навчальна програма для формування цілісної і успішної особистості» (далі «програма») ґрунтується на відкиданні традиційних поглядів на побудову такого документа. Завданням усіх вчителів і директорів шкіл є розширення їхньої моделі навчальної програми з метою включення всіх досвідів, які сприятимуть ефективному навчанню. Ця програма містить більш широке визначення того, чому діти і молодь повинні навчатися і який досвід здобувати на своєму освітньому шляху, та окреслює новий підхід до відзначення їхніх досягнень.

Ця програма була опублікована в листопаді 2004 р. після проведення загальнонаціональної дискусії з питань освіти в Шотландії. У ній вперше визначено цінності, цілі й принципи навчальної програми для учнів віком від 3-ох до 18-и років. Вона не є фіксованою, а постійно оновлюється у процесі професійного розвитку. Її мета — спонукати вчителів замислитись про свої освітні цілі, цінності та практику викладання.

Завдання полягає у розробленні таких принципів навчальної програми, які би сприяли тому, щоб усі діти і молодь віком від 3-ох до 18-и років зростали **успішними учнями, впевненими людьми, відповідальними громадянами й ефективними учасниками**, готовими бути повноцінними членами суспільства зараз і в майбутньому. В процесі перегляду навчальної програми буде розроблено чіткі рекомендації із визначенням того, чому діти і молодь повинні навчатися, і передбачено достатню міру свободи для вчителів, які матимуть можливість творчо використовувати свої професійні навички відповідно до потреб дітей.

У цій програмі пропонується шлях для інтеграції таких тем, як ініціатива, громадянськість, сталий розвиток, здоров'я і творчість, які часто розглядаються як додаткові компоненти. Все це підтверджує тезу про те, що ми повинні дивитись на навчальний план по-іншому.

У програмі необхідно передбачити можливість для вибору різних способів переходу від одного освітнього етапу до іншого і стимулювати навчання через різні контексти і досвіди. Вона повинна «озброїти» молодь високим рівнем грамотності, навичками оперування числами та критичного мислення та сприяти розвитку їхнього здоров'я і благополуччя. Програма повинна створювати умови для розвитку потенціалу кожної дитини завдяки широкому колу цікавих, добре спланованих досвідів, які б допомогли формувати такі риси, як наприклад, активна громадянськість, ініціативність і творчість. Зокрема, у цій програмі слід запропонувати широкі можливості для розвитку, прогресу і досягнень для тих дітей, які потребують додаткової підтримки в навчанні. Індивідуалізовані освітні програми, скоординовані додаткові плани і будь-які інші схеми роботи, що використовуються для надання підтримки окремій дитині, повинні бути об'єднані в єдину систему. Як визнають багато шкіл, програма — це більше, ніж галузі і предмети: це вся сукупність досвідів, створених для дітей і молоді у освітньому процесі, це канва, яка є основою для їхнього навчання. На всіх етапах вона включає в себе навчання через середовище у шкільному колективі, галузі і предмети, міждисциплінарні проекти і дослідження та можливості для особистих досягнень.

Оцінка, досягнення і кваліфікації

Цілі навчання наразі переглядаються, і це також позначається на оцінюванні. Сам процес оцінювання має відповідати цілям навчання, використовувати відповідні технології, забезпечувати інформацію для планування наступних кроків і створювати гарну основу для звітування про навчальні досягнення. Оцінка є невід'ємною частиною навчання і викладання. Одним з найбільш важливих аспектів «Навчальної програми для формування цілісної і успішної особистості» є можливість відзначати ширший спектр досягнень кожної дитини і молоді особи, ніж ми робимо зараз.

Роль вчителя

Якщо ми хочемо успішно готувати молодь до викликів майбутнього, то ми більше покладемося на прагнення кожного вчителя до вдосконалення власної професійної майстерності і знань. Це впливатиме на підготовку майбутніх вчителів, так і на їх подальший професійний розвиток і включатиме, передусім, розуміння нових моделей навчальної програми і використання нових принципів, оновлення предметних і тематичних знань, нові підходи до навчання і викладання та провідництво на всіх рівнях.

Провідництво

У програмі закладено великі очікування щодо лідера, або провідника, в школі. Як і зараз, директори й інші представники керівної ланки повинні забезпечувати стабільно високу якість навчання та викладання. Насамперед вони будуть підтримувати професійний діалог і дискусію про навчальну програму. Вони також матимуть можливість виявити творчість у розробленні програми, враховуючи найкращу практику і чіткі параметри для забезпечення її гнучкості.

Керівні принципи для вчителів

Чинні керівні принципи побудови навчальних планів і програм будуть модернізовані. Замість окремих методичних рекомендацій для різних етапів і галузей буде розроблена єдина рамкова основа для учнів віком від 3-ох до 18-и років. У цих керівних принципах буде визначено лише те, що потрібно визначити.

ПРИБЛИЗНИЙ ГРАФІК ВПРОВАДЖЕННЯ

Січень 2007 р.	робота по корекції та завершенню керівних принципів для навчальної програми, підготовка вчителів.
Червень 2007 р.	публікація методичних рекомендацій щодо нового навчального плану.
Серпень 2007–2008 рр.	рік для ознайомлення і подальшого розвитку, підготовка вчителів.
Серпень 2008 р.	впровадження у школах.

Проект «Громадянська освіта — Україна»

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для формування цілісної й успішної особистості: досвід Шотландії

Проект фінансується Європейським Союзом
Проект впроваджується консорціумом Cambridge Education
разом з Всеукраїнським фондом «Крок за кроком»/
Громадянською організацією «Німецько-російський обмін», Німеччина/
Центром громадянської освіти, Польща

ЗАГАЛЬНІ ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ДЛЯ УЧНІВ ВІКОМ ВІД 3 ДО 18 РОКІВ

Допомогти всім молодим людям стати:

УСПІШНИМИ УЧНЯМИ

яким властиві:

- ентузіазм та вмотивованість до навчання;
- спрямованість на досягнення високого рівня успішності;
- відкритість до нових ідей і способів мислення;

і які здатні:

- застосовувати навички грамотності, спілкування та оперування числами;
- використовувати технічні засоби для навчання;
- мислити творчо і незалежно;
- навчатися самостійно та у команді;
- робити зважені оцінки;
- взаємопов'язувати та застосовувати різні стилі навчання у нових ситуаціях;

ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ГРОМАДЯНАМИ

яким властиві:

- повага до інших;
- бажання долучатися до політичного, економічного, громадського та культурного життя і нести відповідальність за свої дії;

і які здатні:

- набувати знань та формувати уявлення про світ та місце Шотландії в ньому;
- розуміти різні релігії і культури;
- робити зважений вибір і приймати обґрунтовані рішення;
- давати оцінку екологічним, науковим та технологічним проблемам;
- формувати обґрунтовані етичні погляди стосовно складних питань;

УПЕВНЕНИМИ ЛЮДЬМИ

яким властиві:

- самоповага;
- відчуття фізичного, ментального та емоційного благополуччя;
- стійкі цінності і переконання;
- цілеспрямованість;

і які здатні:

- налагоджувати і підтримувати стосунки з іншими та керувати власною поведінкою;
- вести здоровий і активний спосіб життя;
- усвідомлювати свої сильні та слабкі сторони;
- формувати свої власні переконання та світогляд і доносити їх до інших;
- бути максимально незалежними у власному житті;
- оцінювати ризики і приймати обґрунтовані рішення;
- досягати успіху в різних галузях життєдіяльності;

ЕФЕКТИВНИМИ УЧАСНИКАМИ

яким властиві:

- ініціативність і винахідливість;
- гнучкість і життєрадісність;
- упевненість у своїх силах;

і які здатні:

- спілкуватися у різний спосіб та у різних ситуаціях;
- працювати з партнером та в команді;
- виявляти ініціативу та виступати лідером;
- застосовувати критичне мислення у нових умовах;
- створювати та розвивати;
- вирішувати проблеми.

Три ключові питання

1

ЩО ми ставимо за мету?

Цілі карікулуму

Спрямованість навчання

2

ЯК організувати навчання?

Складові

Методики навчання

Аспекти

Національний карікулум

3

НАСКІЛЬКИ УСПІШНО ми досягаємо наших цілей?

Процедури звітності

Робочий документ станом на січень 2007 р.

ЗАГАЛЬНА КАРТИНА КАРІКУЛУМУ

QCA www.qca.org.uk

Карікулум покликаний створити умови, за яких усі молоді люди зможуть стати

УСПІШНИМИ УЧНЯМИ,
яким подобається навчатися,
рухатися вперед і досягати поставлених цілей

УПЕВНЕНИМИ ЛЮДЬМИ,
здатними жити безпечною і здоровим життям

ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ГРОМАДЯНАМИ,
які роблять позитивний внесок у суспільне життя

РИСИ І СТАВЛЕННЯ
н-д, рішучість, здатність адаптуватися, впевненість, прийняття ризику, ініціативність

УМІННЯ
н-д, грамотність, оперування числами, використання ІКТ, особисті навички, вміння вчитися

ЗНАННЯ Й РОЗУМІННЯ
н-д, великі ідеї, що формують світ

КАРІКУЛУМ ЯК ЦІЛІСНИЙ СПЛАНОВАНИЙ ДОСВІД НАВЧАННЯ

Уроки

Місяця для навчання

Середовище

Події

Процеси

Подовження шкільного дня

Поза школою

Різні методи і форми, в тому числі дослідження, активне, практичне і конструктивне навчання

Залучення всіх учнів

Врахування вікових особливостей

Використання навчання поза школою

Зв'язки з громадою та бізнесом

Планування часу відповідно до навчальних потреб, н-д, поглиблене навчання, «занурення», або регулярні й часті заняття

Прийняття ризику

Різні аудиторії і цілі

Можливості для вибору і персоналізації

духовний - моральний - соціальний - культурний особистий розвиток, здоров'я і благополуччя - активна громадянська позиція і суспільна дія - ініціатива та підприємництво - культурне розмаїття, ідентичність і належність - технологія і медіа - глобальний вимір і сталий розвиток

Предмети Національного Карікулуму

Оцінювання відповідно до мети для підвищення ефективності навчання і викладання, щоб ті, хто навчається, розуміли, що таке якість і як вдосконалюватися

Створення відкритіших стосунків між вчителем та учнем

Чітке розуміння навчальних цілей, які повідомляються учням

Спільно вироблені зрозумілі критерії оцінки успіху, що поділяються всіма

Відзначення успіху за погодженими критеріями

Рекомендації для вдосконалення

Взаємо- і само-оцінювання

Тестування

Постановка індивідуальних цілей

Позитивне використання помилок

Рівні набуття знань і вміння та підвищення стандартів

Поведінка й відвідування

Громадянська участь

Вибір на користь здорового способу життя

Подальша освіта, працевлаштування або професійна підготовка